

Άρειος Πάγος 307/1986, Τμ. Β'

Πηγή: Δ.Ε.Ν. 42/86 σελ. 1209, ΝοΒ 35/87 σελ. 22

Περίληψη: Αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των πολιτών από τον νομοθέτη. - Οι μισθωτοί που είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, εάν υποστούν εργατικό ατύχημα από αμέλεια του εργοδότη ή των προστηθέντων του, δεν δικαιούνται την αποζημίωση που οφείλεται στους μισθωτούς οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι σε άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς και έπαθαν εργατικό ατύχημα. - Η διαφορετική αυτή νομοθετική ρύθμιση αναφορικά με τις προαναφερθείσες δύο κατηγορίες μισθωτών δεν αντιβαίνει στην συνταγματική αρχή της ισότητας. - Οι μισθωτοί που είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ δεν έχουν έννομο συμφέρον να επικαλούνται την αρχή αυτήν. - Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης που οφείλουν ο ιδιοκτήτης του οικοδομικού έργου, ο εργολάβος, ο αρχιτέκτων και ο μηχανικός επί συντρέχοντος πταίσματος του οικοδόμου μισθωτού που υπέστη εργατικό ατύχημα. - Εάν το εργατικό ατύχημα οφείλεται σε αμέλεια των προστηθέντων από τον εργοδότη, ο παθών δεν δικαιούται αποζημιώσεως από τους προστηθέντες. - Ο ισχυρισμός περί προστήσεως του υπαιτίου αποτελεί ένσταση, ενώ ο ισχυρισμός περί μη προστήσεως του αποτελεί άρνηση της ενστάσεως αυτής.

Απόφαση Δικαστηρίου

Εισηγητής: Μ. ΠΑΠΑΔΑΚΙΣ

Δικηγόροι: Ν. Τσαγκαράκης, Π. Παπαδοπούλου, Ν. Τσούκος, Ευ. Κούτσικος

Το άρθρον 4 § 1 του Συντάγματος 1975, το οποίον ορίζει ότι "οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου", καθιερώνει όχι μόνον την ισότητα των Ελλήνων ενώπιον του νόμου, αλλά και την έναντι αυτών ισότητα του νόμου. Ούτω δεσμεύει και τον νομοθέτην, ο οποίος εις την ρύθμισιν ουσιωδώς ομοίων πραγμάτων, σχέσεων ή καταστάσεων και κατηγοριών προσώπων δεν δύναται να νομοθετή κατά διάφορον τούτων μεταχειρίσιν, εισάγων εξαιρέσεις και ποιούμενος διακρίσεις, εκτός εάν η διάφορος ρύθμισις αυτών δεν είναι αυθαίρετος, ως επιβαλλομένη εκ λόγων γενικωτέρου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, η συνδρομή των οποίων υπόκειται εις την κρίσιν των Δικαστηρίων.

Εκ του συνδυασμού των διατάξεων των άρθρων 16 § 1 Ν. 551/14, 34 § 2 και 60 § 3 Α.Ν. 1846/51, προκύπτει ότι επί εργατικού ατυχήματος, επισυμβάντος εις μισθωτόν υπαγόμενον εις την ασφάλισιν του ΙΚΑ, ο εργοδότης απαλλάσσεται της προς αποζημίωσιν υποχρεώσεως εάν τούτο οφείλεται εις οιασδήποτε φύσεως αμέλειαν είτε του ιδίου είτε των υπ' αυτού προστηθέντων. Μόνον εάν το εργατικόν ατύχημα οφείλεται εις δόλον του εργοδότη ή των υπ' αυτού προστηθέντων προσώπων, ούτος υπέχει τας εις το άρθρον 34 § 2 Α.Ν. 1846/51 υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων και της συμπληρωματικής αποζημιώσεως του παθόντος (Ολ. Α.Π. 1267/76). Διά της τοιαύτης ρυθμίσεως, δεν παραβιάζεται ή, εις την προηγουμένην σκέψιν αναλυθείσα, συνταγματική αρχή της ισότητας εις βάρος α) των εις το ΙΚΑ ησφαλισμένων μισθωτών έναντι β) των εις άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς υπαγομένων μισθωτών, οι οποίοι επί εργατικού ατυχήματος έχουν το εκ του άρθρου 16 Ν. 551/14 εκλεκτικόν δικαίωμα, όταν το ατύχημα οφείλεται εις την μη τήρησιν παρά του εργοδότη των υπό νόμου, διατάγματος, ή κανονισμού προβλεπομένων όρων ασφαλείας, ελλείψει ταυτότητος ή ουσιώδους ομοιότητος των περιπτώσεων, διότι εις την πρώτην, υπό στοιχείον "α", κατηγορίαν μισθωτών η περίπτωσις της αμελείας του εργοδότη και των υπ' αυτού προστηθέντων προσώπων καλύπτεται διά των υπό του ΙΚΑ χορηγουμένων παροχών, αι οποία αντίκρουσμα έχουν τας, υπό του εργοδότη κατά το μέγιστον τμήμα των καταβαλλομένας, σχετικές ασφαλιστικές εισφοράς. Αλλ' ουδέ παραβίασις της αυτής συνταγματικής επιταγής εις βάρος των εις το ΙΚΑ ησφαλισμένων μισθωτών έναντι των ιδίων αυτών εργοδοτών εις την περίπτωσιν αμελείας των τελευταίων ή των υπ' αυτών προστηθέντων υπάρχει, συνισταμένη εις το γεγονός ότι οι εργοδοτάι βαρύνονται ουχί διά του συνόλου, αλλά διά του μεγίστου τμήματος των ασφαλιστικών εισφορών διά των οποίων αντικρύζονται αι υπό του ΙΚΑ χορηγούμεναι παροχαί επί παντος, ουχί εκ δόλου εκείνων και των παρ' αυτών προστηθέντων οφειλομένου, εργατικού ατυχήματος, διότι η τοιαύτη ρύθμισις δεν είναι αυθαίρετος, ως δικαιολογουμένη εκ λόγου γενικωτέρου κοινωνικού συμφέροντος, συνισταμένου εις την προστασίαν της εθνικής οικονομίας, εν όψει και του γεγονότος ότι οι, το έλασσον τμήμα των ασφαλιστικών εισφορών καταβάλλοντες, μισθωτοί βαθμιαίως εξοικειούνται με τους εκ της λειτουργίας των επιχειρήσεων εις τας οποίας εφαρμόζεται, κατά το 2ον άρθρον του, ο Ν. 551/14 και ούτω, ως εκ της απορροφήσεως της προσοχής των εις την εκτέλεσιν των καθηκόντων των, άγονται εις παραμέλησιν της ενδεικνυομένης προφυλάξεως από τους περιστοιχιζοντας αυτούς κινδύνους. Εξάλλου, ο αναιρεσειών άνευ εννόμου συμφέροντος, ελλείψει επικλήσεως ιδίας αυτού, ως μισθωτού, βλάβης αιτιάται περαιτέρω αντίθεσιν των προδιαληφθεισών διατάξεων εις την προμνησθεισαν συνταγματικήν επιταγήν, προβάλλων ότι δι' αυτών δημιουργείται υπέρ των απασχολούντων μισθωτούς ησφαλισμένους εις το ΙΚΑ εργοδοτών

αυθαίρετος ευμενής διάκρισις έναντι των λοιπών εργοδοτών, των απασχολούντων μισθωτούς της ετέρας, υπό στοιχείον "β", κατηγορίας, ήτοι τους υπαγομένους εις άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Δέον, επομένως, να απορριφθή ως αβάσιμος ο πρώτος κατά το τρίτον μέρος του της αναιρέσεως λόγος περί, κατά την σαφή έννοιά του, παραβιάσεως του άρθρου 4 § 1 του Συντάγματος 1975.

Ως εκ της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει, το εκδόσαν αυτήν Εφετείον εδέχθη τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η πρώτη των αναιρεσιβλήτων, κυρία ωρισμένου οικοπέδου, ανέθεσεν εις τους παρ' αυτής προστηθέντας α) δεύτερον και τρίτον των αναιρεσιβλήτων, εργολάβους, την επ' αυτού ανέγερσιν συγκεκριμένης οικοδομής και β) εις τους λοιπούς, τέταρτον και πέμπτον, των αναιρεσιβλήτων, αρχιτέκτονα και πολιτικών μηχανικών αντιστοιχώς, την επίβλεψιν εκτελέσεως του έργου. Προς εκτέλεσιν αυτού, προσελήφθη διά συμβάσεως εξηρημένης εργασίας αορίστου χρόνου και ο, εις το ΙΚΑ ησφαλισμένος, αναιρεσειών, τεχνίτης κατασκευής ξυλοτύπων. Οι αναιρεσιβλήτοι, κατά παράβασιν των διατάξεων των άρθρων 1 έως και 10 ΠΔ 447/75, δεν κατεσκεύασαν, προς αποφυγήν ατυχημάτων των εις την οικοδομήν εργαζομένων κατά την κατασκευήν ξυλοτύπου σκυροδέματος εις τον τρίτον όροφον, σταθερά ικριώματα. Ούτω ο, κατ' εντολήν των εργολάβων, εις την εργασίαν ταύτην, με την διά καρφίδων στερέωσιν κατακορύφου ορθοστάτου επί παραλλήλου προς το δάπεδον ξυλίνης σανίδος εξεχούσης της εξωτερικής πλευράς της οικοδομής κατά 0,60 μ., απασχολούμενος αναιρεισειών, καθ' ον χρόνον ίστατο, προς τούτο, επί διακοσμητικού στηθαίου του δευτέρου ορόφου, πλάτους 0,20 μ. και ύψους 1,14 μ., απώλεσε την ισορροπίαν του και, λόγω της ανυπαρξίας των ρηθέντων ικριωμάτων, κατέπεσεν επί του εδάφους εξ ύψους 7-8 μέτρων και υπέστη ωρισμένης βαρείας σωματικής κακώσεις, συνεπεία των οποίων κατέστη ανίκανος προς εργασίαν κατά 67%. Εις τον τοιούτον όμως τραυματισμόν του, συνετέλεσε και ίδιον του αναιρεσειόντος πταίσμα, συνιστάμενον εις την άνοδόν του επί του προπεριγραφέντος ακαταλλήλου προς τούτο στηθαίου. Εν όψει του ως άνω πταίσματος των αναιρεσιβλήτων και συντρέχοντος πταίσματος του αναιρεσειόντος, ως και των λοιπών, εις την προσβαλλομένην απόφασιν παρατιθεμένων, περιστάσεων, έκρινεν ότι η προσήκουσα χρηματική ικανοποίησις διά την ηθικήν βλάβην, την οποίαν υπέστη ο τελευταίος εκ του τραυματισμού του, ανέρχεται εις το ποσόν των 400.000 δραχμών. Διά το ποσόν δε τούτο, μετά μερικήν, κατά το αντίστοιχον κεφάλαιόν της, εξαφάνισιν της πρωτοδίκου αποφάσεως, εδέχθη εν μέρει το σχετικόν κεφάλαιον της ενδίκου, κατά των αναιρεσιβλήτων, αγωγής του αναιρεσειόντος. Ούτως αποφηνάμενον το δικάσαν Εφετείον ως προς το πταίσμα των αναιρεσιβλήτων και το συντρέχον πταίσμα του αναιρεσειόντος, διέλαβεν εις την προσβαλλομένην απόφασίν του επαρκή, άνευ αντιφάσεως τινός, αιτιολογίαν και απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί του εναντίου τρίτος της αναιρέσεως λόγος.

Εις την περίπτωσιν προκλήσεως εργατικού ατυχήματος εις μισθωτόν, ησφαλισμένον εις το ΙΚΑ, συνεπεία μη τηρήσεως υπό προσώπου άλλου, εκτός του εργοδότου, εξ αμελείας των διατάξεων νόμων, διαταγμάτων, ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας εις την εργασίαν, διά να απαλλαγή, κατ' εφαρμογήν των συνδεδεασμένων διατάξεων των άρθρων 16 § 1 Ν. 551/14, 34 § 2 και 60 § 3 Α.Ν. 1846/51, το πταίσαν πρόσωπον της έναντι του παθόντος ευθύνης αποζημιώσεως, πρέπει να έχη προστηθή υπό του εργοδότου, άλλως ευθύνεται σωρευτικώς προς αποζημιώσιν του παθόντος (Ολ. Α.Π. 1267/76). Συνεπώς, ο ισχυρισμός περί προστήσεως του υπαιτίου υπό του εργοδότου, ως άγων εις απαλλαγήν από της ευθύνης αποζημιώσεως του παθόντος, αποτελεί ένσπασιν, ήτοι πράγμα κατά την έννοιαν του άρθρου 559 αριθ. 8 ΚΠολΔικ. Εν προκειμένω, ως εκ της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει, το εκδόσαν αυτήν Εφετείον εδέχθη, ως και εις την πέμπτην της παρούσης σκέψιν εξετέθη, ότι οι τέταρτος και πέμπτος των αναιρεσιβλήτων, μηχανικοί, επιβλέποντες την εκτέλεσιν ωρισμένου έργου, διαρκούσης της οποίας ο αναιρεσειών υπέστη, συνεπεία συγκεκριμένης ειδικής αμελείας των αναιρεσιβλήτων, εργατικών ατύχημα, είχαν προστηθεί εις την εργασίαν ταύτην υπό της πρώτης των αναιρεσιβλήτων, εργοδότιδος, τον τοιούτον δε περί προστήσεως ισχυρισμόν, ο οποίος, κατά τα εις την τρίτην της παρούσης σκέψιν εκτεθέντα, ήγαγεν εις απαλλαγήν των (τετάρτου και πέμπτου των αναιρεσιβλήτων) από της ευθύνης προς αποζημιώσιν του αναιρεσειόντος, όχι μόνον εμμέσως πλην σαφώς, διά των ενώπιον του δικάσαντος Εφετείου υποβληθεισών προτάσεων των, ως εξ αυτών προκύπτει, ότε είχαν την δικονομικήν θέσιν των εφεσιβλήτων, επεκαλέσθησαν ούτοι, αλλά και ρητώς, διά των ενώπιον του αυτού Δικαστηρίου υποβληθεισών προτάσεων του (σελ. 15η), ωμολόγησεν ο αναιρεσειών. Είναι, όθεν, απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί του εναντίου έτερος (δεύτερος) κατά το πρώτον μέρος του της αναιρέσεως λόγος. Αλλά και κατά το έτερον (δεύτερον) μέρος του, περί μη λήψεως υπ' όψιν του ισχυρισμού του αναιρεσειόντος ότι οι τέταρτος και πέμπτος των αναιρεσιβλήτων δεν είχαν προστηθή υπό της πρώτης τούτων, ο αυτός (δεύτερος) λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, καθ' όσον ο ισχυρισμός ούτος, αποτελών άρνησιν του προμνησθέντος περί προστήσεως ισχυρισμού, δεν είναι πράγμα, κατά την έννοιαν του άρθρου 559 αριθ. 8 ΚΠολΔικ, ήτοι αυτοτελή ύπαρξιν έχων ισχυρισμός τείνων εις θεμελίωσιν ή κατάλυσιν ασκηθέντος ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος, είτε ως επιθετικού είτε ως αμυντικού.